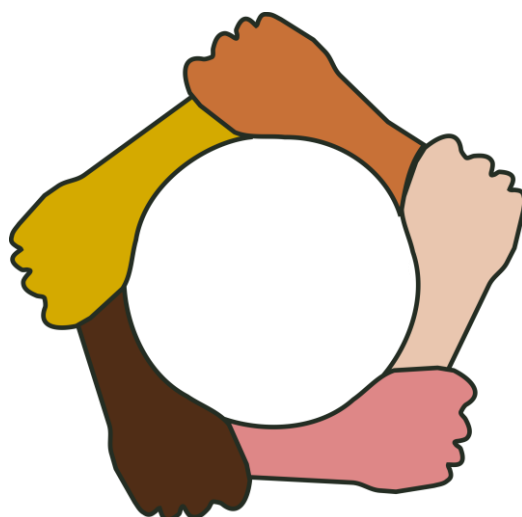

Strategi for inklusion i Brøndby Kommune

2015- 2020

Børne-, Kultur- og Idrætsforvaltningen
Brøndby Kommune

Strategi for inklusion i Brøndby Kommune, vedtaget af Børneudvalget oktober 2015

Styregruppe:

Mette Grønvaldt, Fagchef for pædagogik og læring

Frank Olsen, Fagchef for Pædagogisk Psykologisk Rådgivning

Forfattere:

Tina Slott, inklusionskonsulent for dagtilbud

Camilla Poulsen, inklusionskonsulent for skoler

Indhold

Forord	4
Formål med en inklusionsstrategi	4
Visioner i inklusionsstrategien	4
Kendte udfordringer	5
Fortsat udvikling af inklusionsarbejdet i dagtilbud	5
Flere børn og unge i almene skoler og SFO	6
Unge i ungdomsuddannelse	7
Mål	8
Delmål	8
Indsatsområder	9

Forord

At være "inkluderet" betyder at opleve sig som en værdifuld deltager i fællesskabet. Hvor man trives, har positive relationer til jævnaldrende og voksne, samt udvikler sig optimalt i forhold til egne forudsætninger og potentialer på det faglige niveau.

Definitionen fra Brøndby Kommunes Børne- og Ungepolitik spiller sammen med en forståelse af, at det er vigtigt for børn og unges læring og trivsel, at de er aktive deltagere i et læringsfællesskab i en skole- eller institutionskultur, som accepterer og anerkender alle de børn, der hører hjemme i lokalmiljøet. Børn og unge skal understøttes i at opnå en følelse af ligeværd og tillid til egne og fællesskabets muligheder. Det bærende princip bliver derfor også ønsket om at fastholde barnets tilknytning til deres almene miljø, så længe barnet trives, lærer og udvikler sig.

I nærværende strategi er der en forståelse af, at øget inklusion skal styrke læringsmiljøerne for *alle* børn. Det betyder, at der ikke er nogen, der skal inkluderes mere end andre - alle skal inkluderes. På samme måde er der heller ikke nogen, der er mere specielle end andre - alle er specielle.

I praksis flyttes fokus fra barnets eller den unges fejl og mangler til et fokus på deres ressourcer og bidrag til fællesskabet. Blikket flyttes dermed også til fællesskabets måde at være fællesskab på, og udsathed er således ikke en egenskab ved barnet eller den unge med en beskrivelse af den position, som barnet eller den unge befinder sig i.

Formål med en inklusionsstrategi

Formålet med en inklusionsstrategi er at skabe et arbejdsredskab i inklusionsarbejdet inden for og på tværs af fagområder.

Strategien skal skabe fælles forståelse og mening med inklusion og danne grobund for sprog og handling, som alle kender betydningen af. Den skal lede frem til arbejdet med at udarbejde konkrete indsatser og aktiviteter, der skal løfte inklusion fra vision til virkelige oplevelser af deltagelse i betydningsfulde fællesskaber.

Vi skal handle på både kort og lang sigt med en sideløbende etisk og værdimæssig debat. Inklusion handler således om ledelse på et overordnet niveau, og det handler især om den måde vi er sammen på i det daglige - børn, forældre, professionelle.

Visioner i inklusionsstrategien

- Alle børn og unge skal opleve at være en del af et eller flere betydningsfulde fællesskaber
- Mangfoldighed i børn- og unges læringsfællesskaber skaber bedre udvikling, læring og trivsel
- Ingen – hverken børn, unge, forældre eller medarbejdere – må opleve at føle sig alene med en udfordring

Kendte udfordringer

Brøndby Kommune ligger relativt højt på det såkaldte socioøkonomiske indeks, der bl.a. regulerer den økonomiske udligning mellem kommunerne. Et højt socioøkonomisk indeks kan bl.a. hænge sammen med at mange borgere er uden for beskæftigelse, har lavt uddannelsesniveau og lav indkomst. Kommunen har samtidig relativt mange elever, der modtager specialundervisning.¹

Brøndby Kommunes skoler inkluderer, set over en længere årrække, stadig flere børn i almenområdet. Men der ligger fortsat en stor og fælles udfordring i at nå målet fra KL og Regeringens økonomiaftale på 94 % inkluderede i 2015 stigende til 95 %. I 2013/14 var andelen af elever, der modtager undervisning i den almene undervisning i Brøndby 91,4.

På dagtilbudsområdet er 98,9 % inkluderet, hvilket er et resultat, som bør fastholdes og videreføres i et overgangssamarbejde, samtidig med at kvaliteten fastholdes eller forbedres.

I forhold til ungdomsuddannelser har Brøndby Kommune en stor opgave i at leve op til den nationale målsætning om, at 95 % af de unge, der afslutter folkeskolen i 2015 skal fuldføre en ungdomsuddannelse. Det er en udfordring, hvis løsning starter i folkeskolen, men som også kræver særlig fokus på samarbejde i overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse.

Fortsat udvikling af inklusionsarbejdet i dagtilbud

Tidlig indsats

Al forskning viser, at der er store menneskelige og samfundsmæssige gevinster ved at sætte ind med en tidlig pædagogisk indsats. Jo tidligere vi kan gøre børn til deltagere og give dem en oplevelse af at blive mødt, jo bedre vil barnets potentialer komme til at udfolde sig. Dagtilbud kan gøre en forskel fra den tidligste alder, men der er også en risiko for, at det modsatte sker, at børn præget af negativ social arv fastholdes². Der er derfor god grund til at fastholde fokus på at forny og forandre den pædagogiske praksis på måder, der skaber kvalitative forbedringer for børn i udsatte positioner.

Overgang fra dagtilbud til skole

Dagtilbud lægger et fundament for tilegnelsen af sociale kompetencer, der er vigtige for fremtidig trivsel og læring. Høj trivsel i dagtilbud og en god skolestart giver større sandsynlighed for at barnet trives gennem skoletiden med social og skolemæssig succes (SFI's forskningsoversigt 2014). Dagtilbudslovens § 5 foreskriver, at dagtilbud i samarbejde med skolerne skal skabe en sammenhængende overgang til skole og fritidsliv. Det er afgørende, at dagtilbud og skole har samme forståelse af barnets skoleparathed og skolens børneparathed. Ellers risikerer man, at dagtilbuddet forbereder barnet på noget, som er mindre relevant for skolestarten, og at skolen forventer ting af barnet, som det ikke er blevet forberedt på af hjem og dagtilbud.

¹ "Inklusionsfremmende styringsmodeller", Undervisningsministeriet, 2014

² Jensen, Bente, VIDA, 2010-12

I 2014 var tallet for skoleudsættelser i kommunen 32, og der var 13 afslag på ansøgninger om skoleudsættelse. Der kan i daginstitutionerne være en usikkerhed ift. hvordan man arbejder, og hvad der forventes af børnene i børnehaveklassen, og dermed også, hvornår et barn kan vurderes som skoleparat. I Brøndby Kommune er der gennem årene skabt mange gode traditioner for samarbejdet mellem daginstitutioner og distriktsskolen med aktiviteter, som er lokalt forankrede. Samarbejdet mellem dagtilbud og skoler praktiseres dog forskelligt i de tre distrikter i Brøndby. Der ligger således en udfordring i at sikre en pædagogisk kontinuitet fra daginstitution til SFO/skole.

Flere børn og unge i almene skoler og SFO

Faglighed og trivsel

Målsætningerne er siden udvidet med mål fra skolereformen fra 2014, hvor mindst 80 % af eleverne skal være gode til at læse og regne i de nationale test og elevernes trivsel skal øges.

I forhold til læsning ligger flere af skolerne i Brøndby Kommune over eller meget tæt på det nationale måltal. Der ligger nu en fælles opgave i at fastholde det høje niveau af gode læsere i det videre skoleforløb.³

I forhold til matematik er resultaterne i Brøndby Kommune svingende for såvel de enkelte skoler og kommunen som helhed, og de viser ikke den ønskede opadgående udvikling indenfor faget. Det tyder på, at indsatsen omkring matematik ikke er helt så systematisk og udbredt som indenfor dansk og læsning.

Det bliver en udfordring at øge antallet af inkluderede børn i alment skolerne samtidig med, at elevernes trivsel fastholdes og læse- og regneresultater øges eller fastholdes, så de nationale mål overholdes i 2020.

Ressourcer

Forskningen peger på, at økonomiske incitamenter har en strategisk virkning i forhold til at lykkes med inklusion⁴. I budgetterne på skoleområdet er brugen af økonomiske incitamenter, som har til formål at fremme inklusion, således også begyndt at fylde mere og mere i kommunerne

I Brøndby Kommune er budgettet for specialundervisningsmidler primært centralt uden et betydeligt økonomisk incitament til skolerne. Det kan være en udfordring, da det kan begrænse udnyttelsen af de fordele og muligheder, der er ved decentralisering af specialundervisningsmidler, som f.eks. mere optimal og fleksibel udnyttelse af ressourcerne på den enkelte skole, lokale kapacitetsopbygning og styrkelse af den lokale ledelse.⁵

³ Kvalitetsrapport 2013/14, Brøndby Kommune

⁴ Hanne Bertelsen, Kurt Houlberg, "Inklusionsfremmende styringsmodeller", Undervisningsministeriet, 2014

⁵ Camilla Dyssegaard, Per Nikolaj Bukh, "Inklusionsfremmende styringsmodeller", Undervisningsministeriet, 2014

Unge i ungdomsuddannelse

Uddannelsesparate

Vejledningsreformen angiver, at det forventes, at ca. 80% af en årgang vil kunne erklæres uddannelsesparate allerede i 8.klasse. Dette er ikke tilfældet for Brøndby Kommune, hvor seneste måling i nov/dec 2014 viser, at antallet af ikke-uddannelsesparate elever er højere end estimeret⁶. UU har en forpligtigelse til i samarbejde med skolen at udarbejde en vejledningsplan for den indsats, der skal etableres af UU, skolen og hjemmet i fællesskab. Dette arbejde pågår pt. og det forventes, at en del af de elever, som indsatsen rettes imod vil kunne erklæres uddannelsesparate. Der er dog fortsat i 2015 ca. 5 % af de unge i Brøndby Kommune, som vurderes ikke-uddannelsesparate efter 9. og 10. klasse.

Flere i erhvervsuddannelse

Det er en national målsætning, at 95 % af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse, der enten er adgangsgivende til videreuddannelse eller kompetencegivende fagligt. Som et led i denne nationale målsætning er det en ambition at styrke erhvervsskolernes succes med at få flere unge til at påbegynde og gennemføre en erhvervsfaglig uddannelse.

⁶ UU-Center Syd

Mål

- *Fortsat udvikling af inklusionsarbejdet i dagtilbud*
Fortsat udvikling af inklusionsarbejdet på småbørnsområdet og fastholdelse af 98,9 % inkluderede børn i dagtilbud
- *Børn og unge i alment skoler og SFO*
Andelen af børn der inkluderes i vores almene pædagogiske miljøer i skolerne er i 2018 mindst 93,1 %. I 2020 mindst 96 %.
- *Unge i ungdomsuddannelse*
Prognosen for en afgangsklasseårgangs fuldførelse af en ungdomsuddannelse skal i 2020 være steget til 90 %. Målet er på sigt 95 %

Delmål

Fortsat udvikling af inklusionsarbejdet i dagtilbud

- Den tidlige indsats overfor børn i udsatte positioner i dagtilbud skal fastholdes og fortsat udvikles
- Sikre en pædagogisk kontinuitet i overgang fra dagtilbud til skole

Børn og unge i alment skoler og SFO

- Trivsel og læringsresultater skal fastholdes på nuværende niveau eller stige
- Flest mulige ressourcer anvendes til at hjælpe børns udvikling og trivsel i almenmiljøet

Unge i ungdomsuddannelse

- Flere skal vælge og gennemføre en erhvervsuddannelse
- Andelen af 8. klasseelever, der kan erklæres uddannelsesparate skal i 2020 være 80 %

Indsatsområder

Fire udvalgte indsatsområder udgør fundamentet for igangværende og fremadrettede indsatser og aktiviteter. Handletiltag vil på baggrund af målene løbende blive beskrevet og udviklet indenfor rammerne af de for området gældende aftaler og planer.

Inkluderende læringsmiljøer og fællesskaber

- *Fysiske rammer*
Indeklima, lydniveau, belysning og afskærmningsmuligheder er faktorer, der har betydning for, hvordan børne- og ungefællesskaber kan trives. Derfor vil vi have læringsmiljøet i børneperspektivet for øje i vedligeholdet, forbedringen og etableringen af vores fysiske rammer.
- *Børns og unges fællesskaber – og disses ressourcer i fællesskabet*
Alle børn og unge skal have mulighed for at opleve sig som en betydningsfuld del af et fællesskab. Det gøres bl.a. ved at se mangfoldighed som en ressource, hvor alle børn og unge anses for værende unikke og for at have noget at give ind i et fællesskab. De professionelle skal have blik for de forskellige fællesskaber, børn og unge kan være og er en del af.
- *Forældresamarbejde*
Forældrene er sammen med de professionelle voksne rollemodeller for vores børn og unge. Forældresamarbejdet har derfor stor betydning for udviklingen af inkluderende børnefællesskaber og læringsmiljøer. Forældrene kan bidrage til at skabe en fælles forståelse og tilgang til at støtte et barn/ung i en vanskelig situation. Vi skal derfor medvirke til at skabe en samarbejds – og dialogkultur blandt forældrene, der understøtter børn og unges trivsel og læring i fællesskaber.
- *Kultur og fritid*
Fritidsaktiviteter kan være medskabende for nye netværk/fællesskaber og styrke selvtillid og selvoplevelse. Vi skal derfor finde måder at fremme en aktiv fritid for børn og unge.
- *Differentiering og læringsmål*
Mål for læring og social udvikling bliver tilpasset grupper og det enkelte barn/unges potentiale. Derfor indfører vi bl.a. et IT system, der på skoleområdet understøtter arbejdet med målstyret undervisning. Samtidigt sikrer vi den fornødne viden om læringsmål og differentiering hos de professionelle.

Inklusionskompetencer

- *Viden om metoder*

Vi skal sikre tilstrækkelig teoretisk viden om metoder, der kan anvendes til at perspektivere og analysere praksis ift. inklusionsproblematikker og temaer, som fx Aktionslæring⁷ eller SIP metoden⁸.

- *Systemisk og narrativ forståelse og tilgang*

Al arbejde med og dialog om børn og unge i Brøndby sker med en systemisk og narrativ tilgang. Her arbejdes der pædagogisk med konteksten omkring barnet/den unge ift. at løse en problematik, og hvor det narrative har fortællingen af udfordring, barn/ung og kontekst som udgangspunkt. Denne teoretiske tilgang kan bruges til at perspektivere, forstå og løse op for en problematik, som fx et lærerteam kan opleve i en klasse.

- *Relationer: voksen/barn, barn/barn, voksen/voksen*

Relationen kan være af stor betydning for, hvorvidt og hvordan det lykkes at skabe en inkluderende fællesskabsfølelse.

Det kan fx være en pædagog og en forælder, der har en god relation, der er medvirkende til, at de har et godt samarbejde omkring at hjælpe barnet til at trives i børnefællesskabet i børnehaven.

- *Refleksion over egen rolle og praksis*

At forholde sig kritisk til, hvordan man som fagprofessionel agerer og underviser, og hvilken virkning dette måtte have på børnene/de unge. Refleksionen kan fx foregå i et forum sammen med en psykolog ved supervision, på tværfaglige møder i dagtilbuddene eller gennem aktionslæring.

- *Kommunale tilbud (speciel og almen), herunder forældrekurser og tilbud til forældre*

De tilbud som kommunen har til børn, unge og forældre indenfor både almen og specialområdet skal tilgodese flest mulige af vores børn og unge. Tilbuddene skal medvirke til, at barnet/den unge får de bedste muligheder for på sigt at være en aktiv, deltagende medborger.

- *Vejledernetværk*

Netværk med et sigte om at videndele og kompetenceudvikle fagprofessionelle med fælles faglighed og fokusområde, fx inklusionsnetværket for pædagoger/inklusionsansvarlige på dagtilbudsområdet og vejledernetværk for lærere/AKT på skoleområdet. Netværkene skal medvirke til at kompetenceudvikling sker så tæt på praksis som muligt.

⁷ Aktionslæring er en metode, hvor medarbejderne systematisk afprøver nye metoder og hjælper hinanden med at observere og evaluere effekten af den nye metode.

⁸ SIP (Socialt inkluderende praksisanalyse) metoden, er en analyse og refleksionsmetode, hvor man sikrer, at alle aspekter af barnets liv bidrager til at belyse barnets udfordringer og ressourcer.

Flerfagligt og tværorganisatorisk samarbejde

- *Samarbejde mellem PPR, SSP, tandpleje, sundhedspleje, familierådgivere m.fl.*
I det flerfaglige og tværorganisatoriske samarbejde er omdrejningspunktet ressourcetænkning, netværk og koordination indlejret i nemme og uformelle kontaktformer. Samarbejdet kan f.eks. omhandle handleplaner og erfaringsudveksling omkring et barns trivsel og udvikling, og det kan være indlejret i en bestemt mødestruktur som tværfaglige møder.
- *Flerfaglige møder*
Møderne er båret af principper om tidlig indsats og en helhedstænkning omkring børn, unge og deres familier. Tværfaglige møder kan fx være SSP-møde, KOM-møde, Mini-Kom, Familiehus-netværksmøder, tværfaglige møder i dagtilbud m.m. Flerfaglige møder stiller krav til deltagernes evne til at perspektivere og reflektere over problemstillinger i andre faglige kontekster end ens eget.
- *Samarbejde om overgange, fx hjem/dagtilbud, dagtilbud/skole, skole/ungdomsuddannelse*
Samarbejde om overgange er indlejret i faste mødestrukturer, hvor der deles viden om det der virker, og hvor indsatser omkring børn og børnefællesskaber koordineres. Overgangssamarbejdet kan f.eks. være når pædagoger fra dagtilbud deltager på skolernes KOM-møder op til sommerferien for at give nye børn i skolen den bedst mulige skolestart.
- *Forældresamarbejde*
Der arbejdes med en tidlig indsats i forhold til børn/unge med hurtig kontakt til og dialog med forældre, som får en rolle som aktive medspillere og medskabere i samarbejdet. Det kan f.eks. faciliteres af processuelle netværksmøder med en uvildig mødeleder for at styrke helhedsbehandlingen omkring familien.

Samarbejde

Ledelse

- *Give arbejdet retning*

På børne- og ungeområdet er ledere med til at sikre fastholdelse af inklusionsstrategiens formål igennem initiativer, der giver fælles forståelse og mening med inklusion.

- *Dialog med medarbejderne om pædagogiske og didaktiske spørgsmål, herunder høje forventninger til børnenes udviklingspotentialer*

Ledere i dagtilbud og skoler er nærværende og tæt på undervisningen/den pædagogiske praksis. Det skaber mulighed for at give den rette sparring og vejledning i forhold arbejdet med inkluderende læringsmiljøer. Det er vigtigt, at ledere bevarer de høje forventninger til alle børn og voksne, da det er med til at skabe gode betingelser for inklusion.

- *Rammer for at det pædagogiske personale kan samarbejde om udvikling af praksis*

Ledere på børne- og ungeområdet sætter samarbejdet om praksisudvikling på dagsordenen. Det kan f.eks. være at prioritere den tid, der skal anvendes til dette for medarbejderne.

- *Koordinering på tværs af fagområder og på tværs af institutioner og skoler*

I dagtilbud og skoler holdes der løbende tværfaglige møder med leder, pædagogiske medarbejdere, PPR-medarbejdere og andre relevante medarbejdere. En tovholder på møderne koordinerer aftalte indsatser. Forældres samtykke søges altid inden mødet.

- *Kommunikation og gennemsigtig i forhold forældre og eksterne samarbejdspartnere*

Ledelsen skal være med til at sikre et fælles anerkendt sprog ved en fælles forståelse af inklusion og i måden at tale om det. Det kan f.eks. være igennem dialog med personale og bestyrelser om, hvordan inklusion italesættes blandt børn og voksne i og uden for dagtilbud og skoler.

- *Kompetenceudvikling*

Ledelsen skal kvalificere lokale medarbejdere, der i sparring og dialog sikrer kvalitet i inklusionsarbejdet. Det kan f.eks. være ved uddannelse af inklusionsvejledere, der indgår i netværk på tværs af kommunen.